

Prądnik. Prace Muz. Szafera	33	151–154	2023
-----------------------------	----	---------	------

JÓZEF PARTYKA

Ojcowski Park Narodowy

Ojców 9, 32-045 Sułoszowa, e-mail: jozef_partyka@poczta.onet.pl

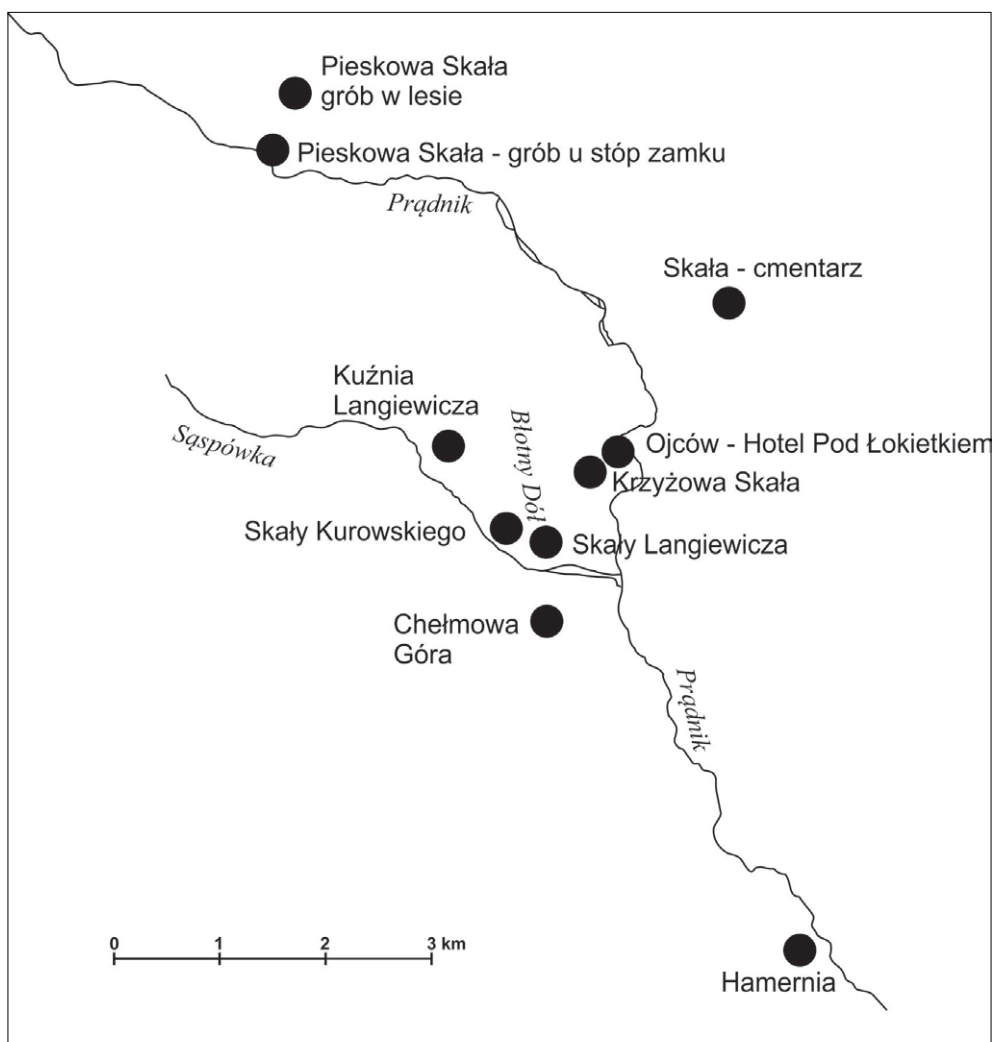
OBCHODY 160. ROCZNICY POWSTANIA STYCZNIOWEGO W DOLINIE PRĄDNIKA W 2023 ROKU

Commemoration of the 160th anniversary of the January Uprising in the Prądnik Valley in 2023

Przed 160 laty Ojców opanowali powstańcy styczniowi, tu przygotowywali się do bitwy miechowskiej, tędy przewijały się oddziały powstańcze, a Dolina Prądnika i jej bezpośrednie sąsiedztwo stały się miejscem dramatycznych wydarzeń zaznaczających się w XIX-wiecznej historii tego terenu. Do dziś zachowały się tutaj miejsca pamięci powstania styczniowego – krzyże i mogiły powstańców (ryc. 1).

W Ojcowie od wielu lat jest żywa pamięć o tamtych dniach. Od 1988 roku zawsze w styczniu odbywają się obchody kolejnych rocznic wybuchu powstania styczniowego. Przypomnijmy, że myśl corocznego oddawania hołdu poległym powstańcom zrodziła się w środowisku PTTK w Krakowie i Ojcowie. Niedawno zmarły znany krakowski krajoznawca Zbigniew Twaróg (1924–2020) zaproponował uczczenie 125. rocznicy wybuchu powstania wmurowaniem pamiątkowej tablicy w ścianę budynku „Hotel Pod Łokietkiem” – miejsca koncentracji powstańców styczniowych. Jej odsłonięcie odbyło się w niedzielę 24 stycznia 1988 roku.

Od tego czasu utrwaliła się tradycja corocznych obchodów tej rocznicy podtrzymywana do tej pory. Tak też było w 2023 roku, gdy w dniach 21 i 22 stycznia upamiętniono 160. rocznicę wybuchu powstania. Pierwsza część obchodów, w sobotę 21 stycznia, obejmowała sesję popularnonaukową zorganizowaną przez Stowarzyszenie Przyjaciół Ojcowia, w czasie której wygłoszono siedem referatów omawiających m.in. tło powstańczych wydarzeń, przygotowanie obozu w Ojcowie, klęskę miechowską, walki w Pieskowej Skale, udział kobiet w powstaniu. W wygłaszanych referatach przedstawiono także ikonografię – przestrzeń doliny Prądnika jaką widzieli, głównie młodzi powstańcy, zmierzający do obozu Apolinarego Kurowskiego, w tym Ojców będący wówczas własnością Aleksandra Przeddzieckiego i nowo wybudowany przez niego „Hotel pod Łokietkiem” w Ojcowie.

Ryc. 1. Miejsca pamięci powstania styczniowego w Dolinie Prądnika

Fig. 1. Memorial sites of the January Uprising in the Prądnik Valley

Nie zabrakło także wspomnień i rodzinnych tradycji związanych z powstaniem; przedstawił je prof. Mieczysław Rokosz, który przewodniczył sesji wygłaszając słowo wstępne i dokonując jej podsumowania.

Uczestnicy sesji otrzymali specjalnie przygotowane wydawnictwo zawierające informacje o przebiegu walk powstańczych w rejonie Ojcowy wraz z kilkoma dodatkowymi tekstami na temat historii tych wydarzeń utrwalających pamięć tragicznych dni sprzed 160 lat¹. Sesji towarzyszyła okolicznościowa wystawa plenerowa przygotowana przez

¹ Partyka, J. (red.) (2023). *By hold bohaterom nieść... Obchody 160. rocznicy powstania styczniowego w Dolinie Prądnika*. Ojców: Wyd. Stowarzyszenie Przyjaciół Ojcowy, Oddział PTTK w Ojcowie.

Ryc. 2. Wieńce pod tablicą poświęconą powstańcom styczniowym w Ojcowie. Fot. J. Partyka

Fig. 2. Wreaths under the plaque dedicated to the January insurgents in Ojców. Photo J. Partyka

Ryc. 3. Mogiła powstańców styczniowych w Pieskowej Skale. Fot. J. Partyka

Fig. 3. Grave of the January insurgents in Pieskowa Skala. Photo by J. Partyka

Ryszarda Paprockiego ilustrująca powstańcze oddziały, w tym „Żuawów śmierci”, obóz Ojcowie, bitwy stoczone w okolicach Ojcowa (Pieskowa Skała, Skała, Głanów, Szyce), klęskę miechowską, początki ojcowskiego uzdrowiska przed styczniem 1863 roku oraz miejsca pamięci powstania styczniowego w dolinie Prądnika.

Drugiego dnia, w niedzielę 22 stycznia 2023 r., po nabożeństwie w kaplicy „Na Wodzie” w Ojcowie odbyła się druga część uroczystości przygotowana przez dyrekcję Ojcowskiego Parku Narodowego z udziałem władz państwowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, wojska i innych służb mundurowych, grup rekonstrukcyjnych oraz młodzieży. Złożono kwiaty pod wspomnianą tablicą, zapłonęło powstańcze ognisko. W kilku okolicznościowych przemówieniach zaproszonych gości podkreślano, że Ojcowski Park Narodowy jest depozytariuszem pamięci o powstańcach styczniowych. Tutaj każdego roku przybywa kilkaset tysięcy turystów i właśnie tutaj powinni mieć oni możliwość ciągłego przypominania, że w Dolinie Prądnika miało miejsce to dramatyczne wydarzenie w historii naszego kraju, jakim jest powstanie styczniowe.

Podobne uroczystości odbyły się w dniu 4 marca 2023 r. również w zamku w Pieskowej Skale, połączone z sesją popularnonaukową i złożeniem kwiatów na mogile powstańców w lesie w pobliżu zamku². Sesji towarzyszyła okolicznościowa wystawa plenerowa przygotowana przez kierownictwo Zamku w Pieskowej Skale. Uroczystości upamiętniające 160. rocznicę powstania styczniowego w Dolinie Prądnika zorganizowały także lokalne szkoły. W dniu 11 czerwca Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Powstańców Styczniowych w Sąsowie obchodził jubileusz 70-lecia połączony z 160. rocznicą wybuchu powstania styczniowego. W czasie uroczystości urządzone piknik historyczny pod hasłem „Powstaniec Styczniowy w naszej małej ojczyźnie”, gdzie zrekonstruowano oboz powstańców oraz pokazano wystawę historyczną. Również Liceum Ogólnokształcące w Skale upamiętniło wybuch powstania styczniowego w dniu 19 października 2023 r. Jej drugą częścią było widowisko historyczne „Gloria victis” prezentowane przez licealną młodzież w dniach 10 i 11 listopada 2023 r., a przygotowane według scenariusza na podstawie relacji pamiętnikarskich powstańców styczniowych.

Pamięć o powstaniu styczniowym wciąż trwa w imię utrwalania patriotycznej postawy polskiego społeczeństwa i wzrostu poczucia odpowiedzialności za kraj. Nośnikiem tej pamięci może być utworzenie Muzeum Powstania Styczniowego w jednym z istniejących obiektów na terenie Ojcowa. Pomysł ten pojawiał się także w wypowiedziach uczestników tegorocznych uroczystości. Załączek muzeum – „Izba Pamięci Powstania Styczniowego”, otwarta w 1988 roku w 125. rocznicę wybuchu powstania wciąż istnieje w ramach Muzeum Regionalnego PTTK, chociaż w szczątkowej formie, jednakże przypomina o największym i najdłużej trwającym zrywie niepodległościowym w polskich dziejach.

² Otoczenie mogiły powstańców styczniowych w Pieskowej Skale w lesie, zostało gruntownie odnowione we sierpniu i wrześniu 2023 r. (przypr. red.).